

EaPGREEN
Partnership for Environment and Growth

This project is
funded by the
European Union

Azərbaycanda yaşıl maliyyələşmənin cari vəziyyəti

Nelly Petkova, İƏİT

4 Aprel 2018, Bakı

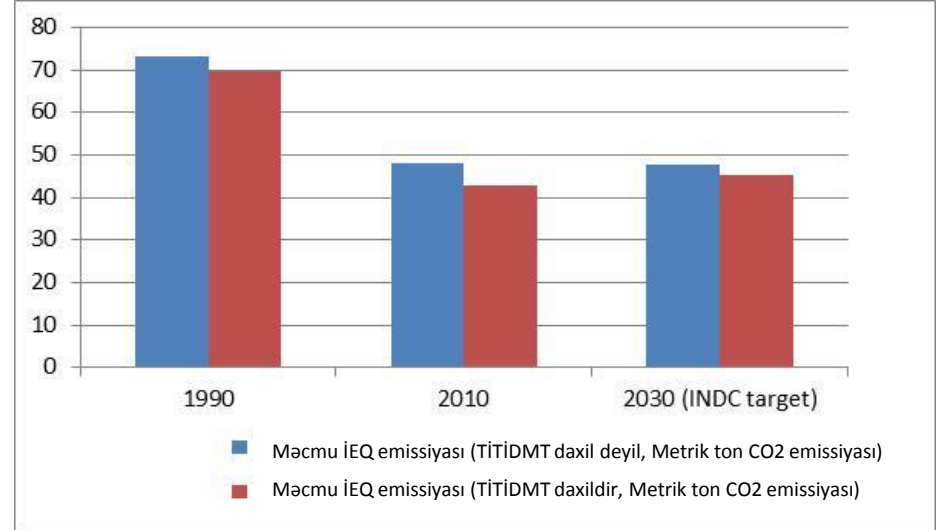

«Yaşıl» investisiyaların miqyası

- Dəqiq tərifə dair bir fikir birliyi mövcud deyil
- Yaşıl tipli investisiyaların nədən ibarət olması ilə bağlı aşağıdakı fikirlər ətrafında müəyyən qədər rəy birliyi mövcuddur. Belə ki, yaşıl investisiyalar:
  - Hava, su və torpağın çirklənməsinin azaldılmasına,
  - Təkrar istifadəyə və tullandıkların idarə olunmasına və ya çirkab suların təmizlənməsinə,
  - Enerji səmərəliliyinə,
  - Bərpa olunan enerji mənbələrinə,
  - Ekoloji baxımdan təmiz nəqliyyatayönəldilmiş investisiyalar hesab olunur.
- Həmçinin «təmiz», «dayanıqlı», «iqlim dəyişikliyi», «aşağı-karbon», «ətraf mühit» və ya «ətraf mühitlə bağlı» anlayışlara istinad edir
- İƏİT tərifin və praktikaların ölçülməsi ilə bağlı uyğunluğun təmin edilməsi istiqamətində işə başlayıb

Siyasət və tənzimləyici çərçivə

- Azərbaycanın «Niyyət edilən Milli Səviyyədə Müəyyənləşdirilmiş Tövhlələr»i (NMSMT) 2030-cu ilədək istixana effektiv qaz emissiyalarını ən az 35 % azaltmaqla 1990-cı il səviyyəsindən aşağı səviyyəyə çatdırılması məqsədi daşıyır (təsirin azaldılması hədəfi - enerji sektoru, neft-qaz sektorundan qaz sızmaları)
- NMSMT-də iqlim uyğunlaşdırması ilə əlaqədar xüsusi tədbirlər müəyyən edilməmişdir
- İqlim dəyişikliyi problemlərinin həlli ilə bağlı siyasət və hüquqi çərçivə mövcuddur, lakin bu, effektiv şəkildə tətbiq olunurmu?

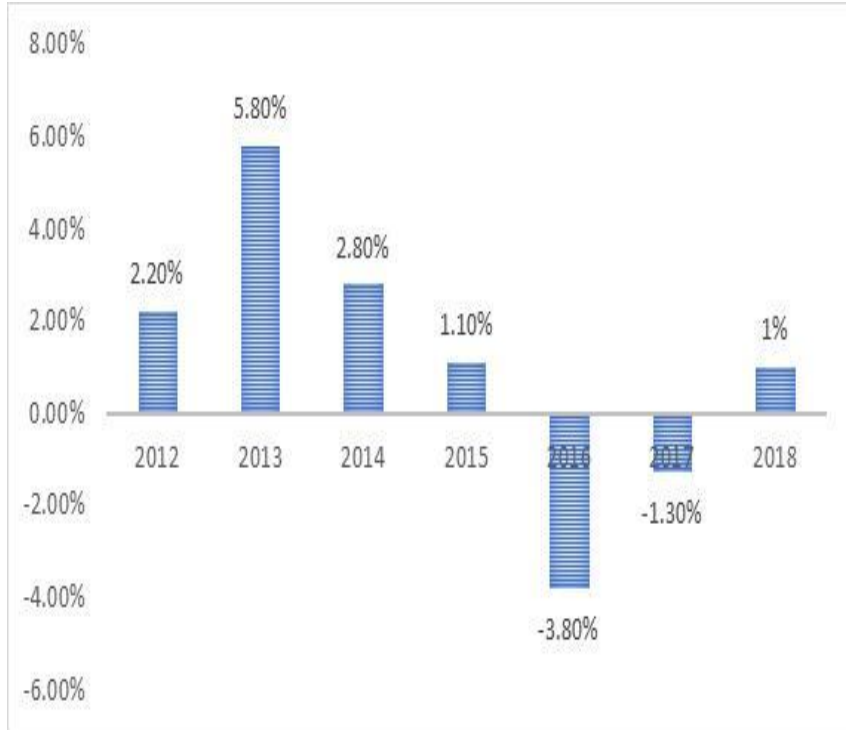

Mənbə: Azərbaycan NMSMT

*TİTİDMT - Torpaqdan istifadə, torpaqdan istifadənin dəyişilməsi, meşə təsərrüfatı

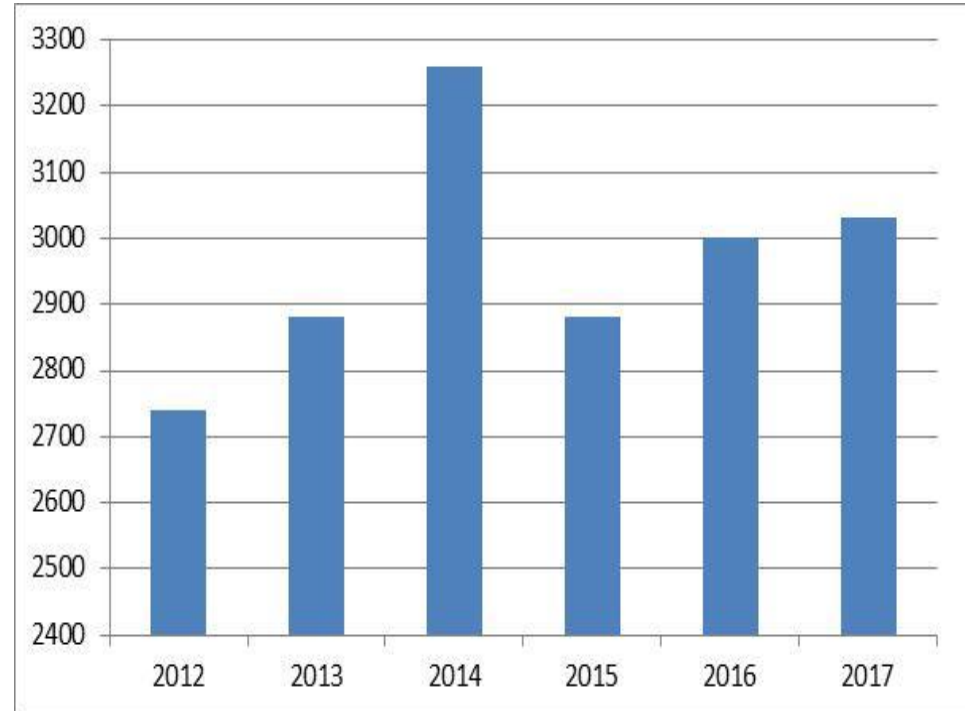
2012-2018-ci

(proqnozlaşdırılan) illərdə Azərbaycanda ÜDM-in artım tempi

Mənbə: Dünya Bankı, Dünya inkişaf göstəriciləri
bazası.

2012-2017-ci illərdə məcmu əsas kapitalın formalaşması (milyon, azn)

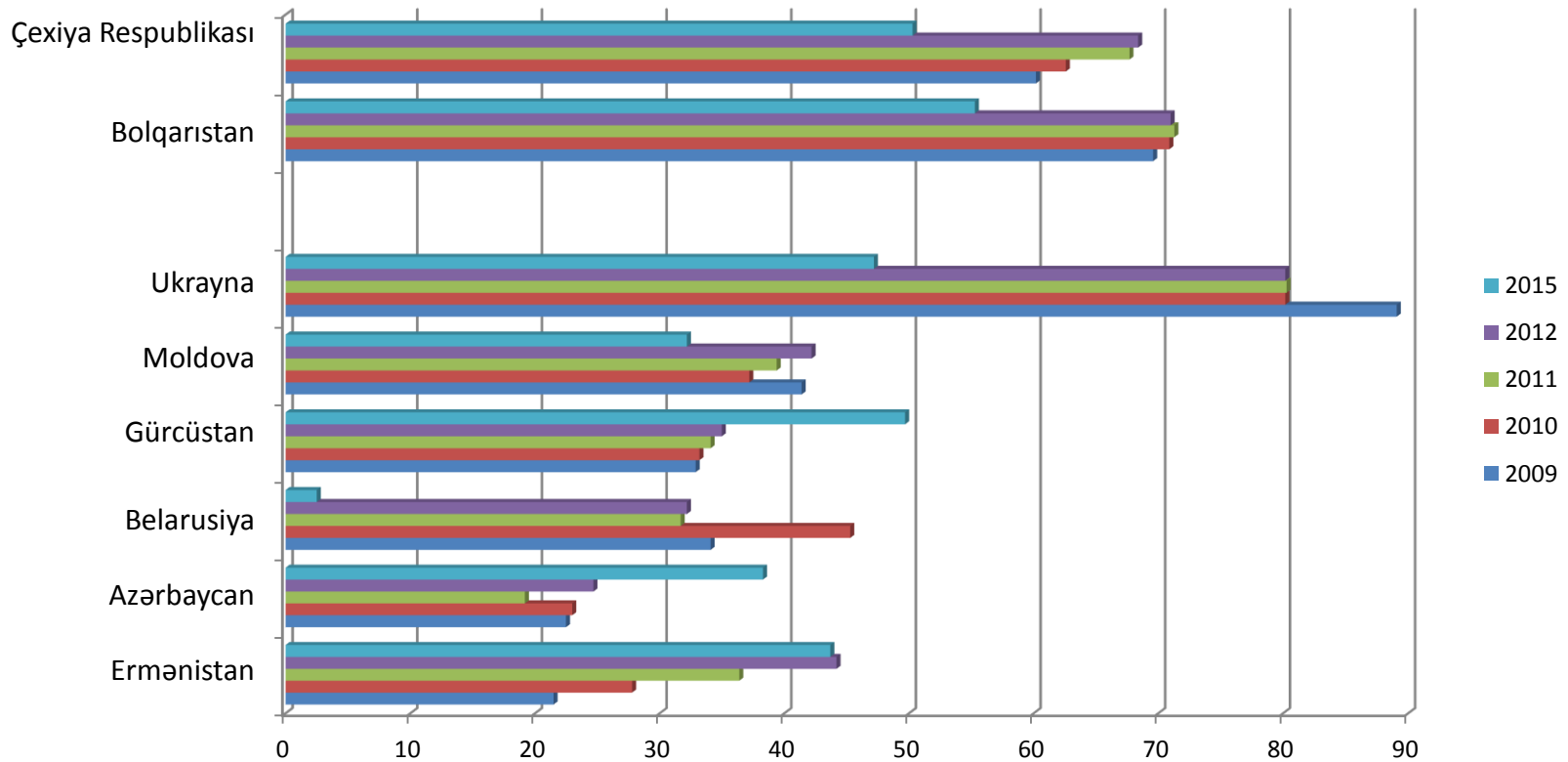

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika
Komitəsi

Maliyyə sektoruna ümumi baxış

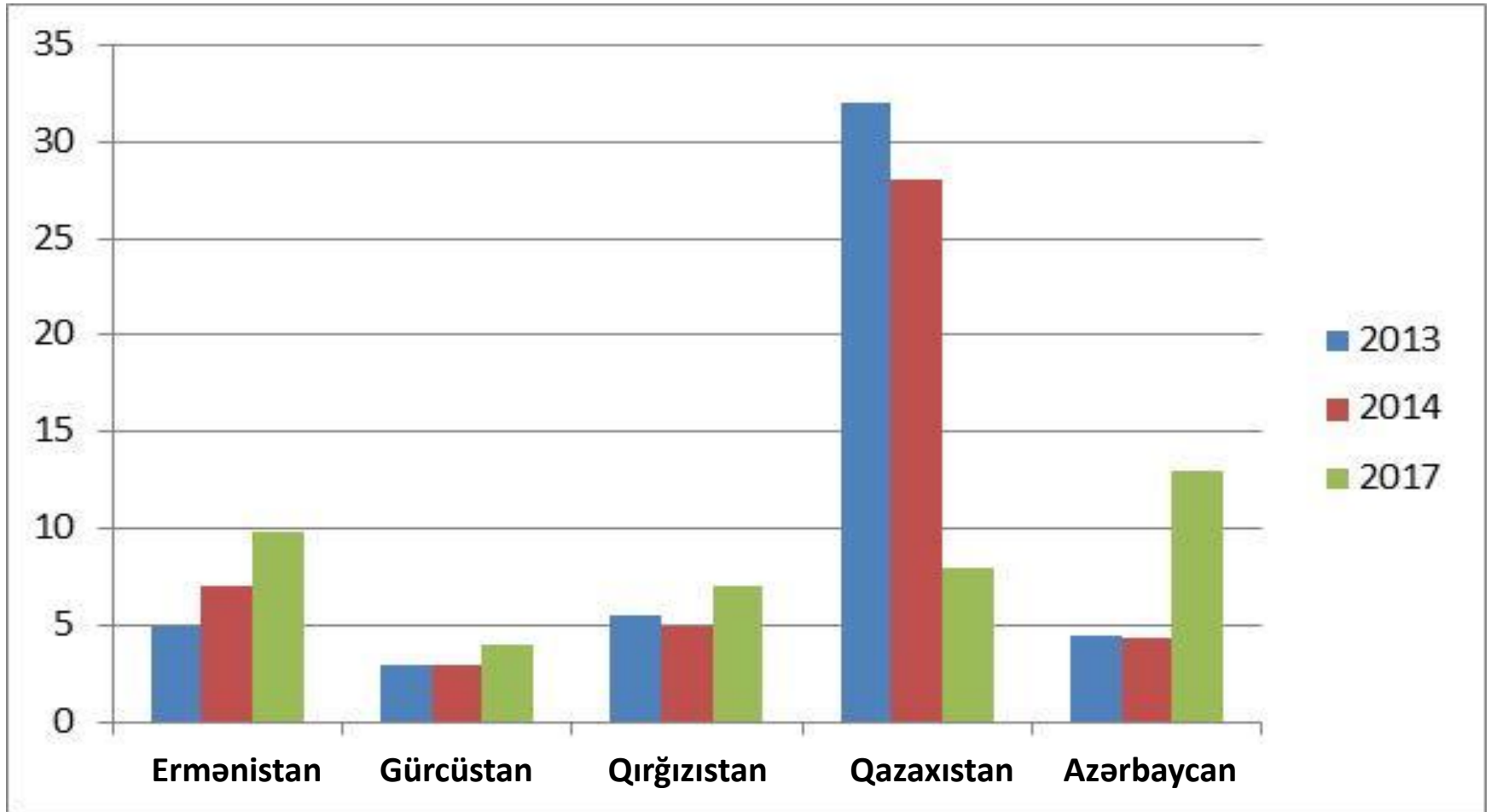
- Banklar maliyyə sektorunda əsas oyunçulardır və ümumi aktivlərin 95 %-ni formalaşdırır
- Azərbaycanda maliyyə vasitəçiliyinin ümumi səviyyəsi aşağıdır, belə ki, 2012-ci ildə kreditlərin ÜDM-ə nisbəti 22,7% və əmanətlərin ÜDM-ə nisbəti isə 14,3% səviyyəsində olmuşdur
- 2015-ci ilin dekabr ayında baş vermiş devalvasiyanın ardından problemli kreditlər, likvidlik çatışmazlığı və ümumi iqtisadi böhran səbəbi ilə bankların konsolidasiyası
- Banklar son 3 ildə aktivlərin keyfiyyətinin, kapitallaşmanın və mənfəətin azaldığını gördülər
- İqtisadiyyatın yüksək dollarlaşması
- Qeyri-bank sektoru (lizinq və mikro-maliyyə) inkişafdan qalır
- Özəl kapital sektoru həm yerli, həm də tam və ya qismən dövlət mülkiyyətində olan iki şirkətdən ibarətdir
- SOFAZ irihəcimli yerli və beynəlxalq infrastruktur layihələrini maliyyələşdirir

Banklar tərəfindən özəl sektora verilən daxili kredit, ÜDM-in % nisbəti

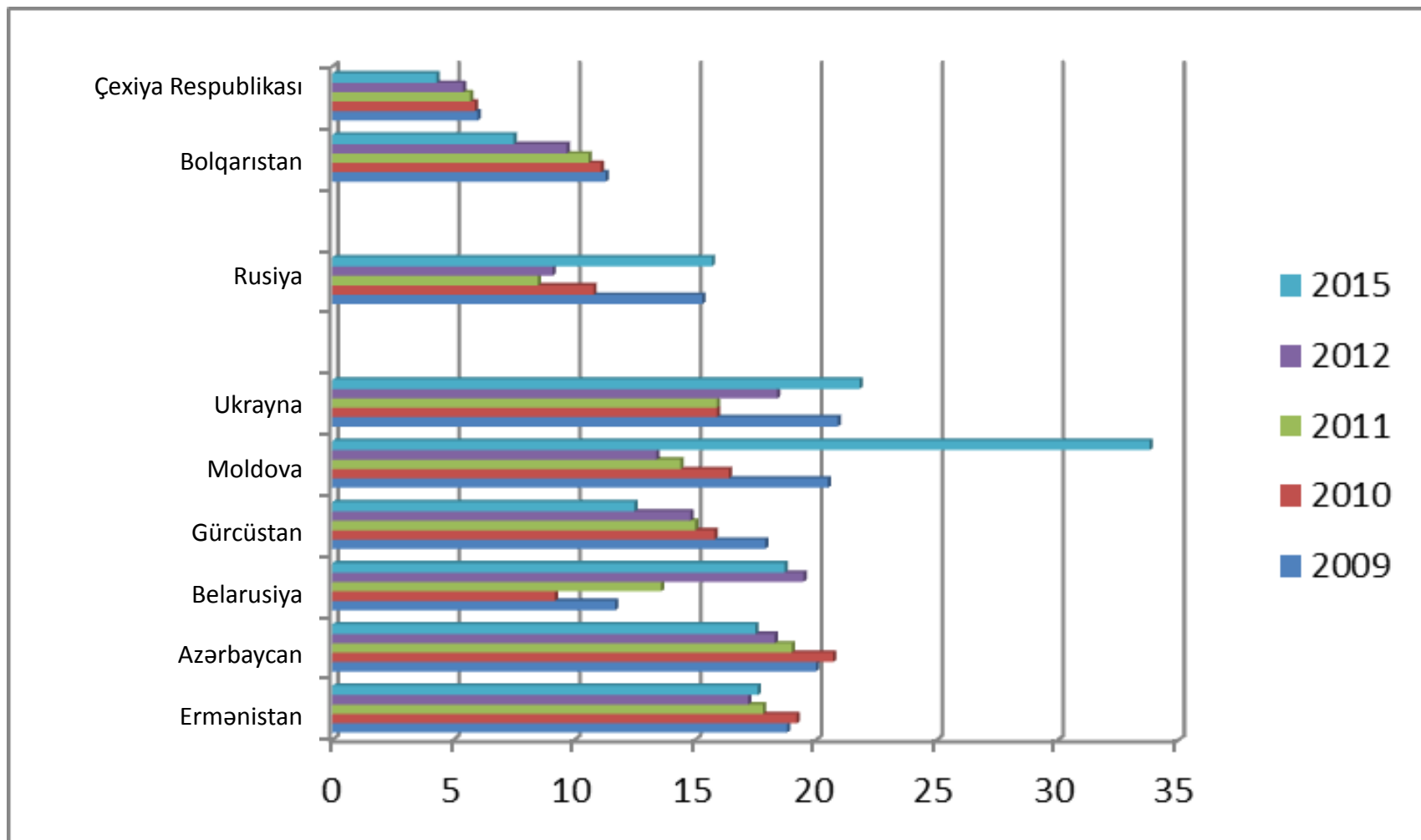
Mənbə: Dünya Bankı, Dünya inkişaf göstəriciləri bazası.

Problemlı kreditlərin ümumi kreditlərə nisbəti

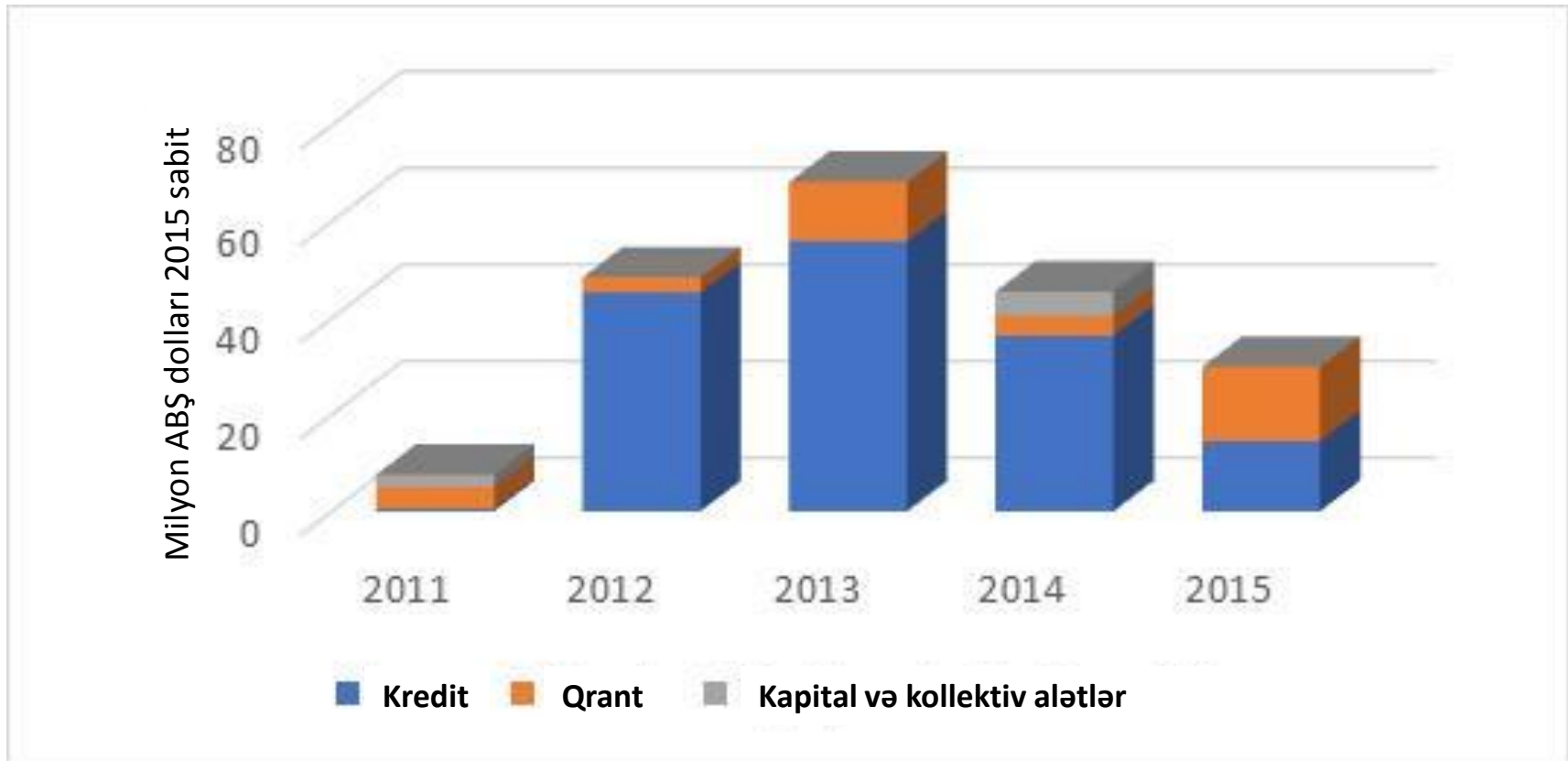
Mənbə: BMF

Kredirlərin illik faiz dərəcəsi

2011-2015-ci illərdə Azərbaycanın Ətraf mühit və iqlim maliyyələşdirmələri üçün inkişafı

Mənbə: İƏİT DAC məlumat bazası

Beynəlxalq Maliyyə İnstitutlarının Azərbaycanın yerli maliyyə institutlarına ayırdığı ətraf mühitlə bağlı kredit xətlərinin Xülasəsi

İl	Donor	Qəbul edən Mİ	Həcmi (milyon ABŞ dolları)	Hədəf
2015	AYİB QESP	Unibank	1.5	Pərakəndə, Korporativ
2014	Yaşıl İq. İnkişaf Fondu	Muganbank	5.0	Yaşayış, Kiçik, Orta və Böyük Sahibkarlıq müəssisələri (KOBSM)
2014	AYİB QESP	Demirbank	5.0	Pərakəndə, Korporativ
2014	AYİB QESP	Muganbank	3.0	Pərakəndə, Korporativ
2014	AYİB QESP	FINCA	6.0	Mikro, KOSM (KOBSM)
2014	Yaşıl İq. İnkişaf Fondu	Accessbank	15.0	KOBSM
2013	BMK	Bank Respublica	15.0	KOSM
2013	AYİB	Accessbank	4.2	Direct investment

Mənbə: AYİB, Nodric Ətraf mühit Maliyyə Korporasiyası, EFCO, AİB, BMK-nin internet səhifələri
 *QESM - Qafqaz Enerji Səmərəliliyi Proqramı

Yaşıl Investisiyalara dəstək mexanizmləri

- Təminatlı-tarif sxemi
- Enerji satınalma müqavilələri
- Sadələşdirilmiş şəbəkəyə qoşulma
- Sürətləndirilmiş lisenziyalaşdırma (1 MVt-dən yuxarı)
- Qrantlar və aşağı faizli kredirlər
- İnvestisiya təşviq sertifikatları (gəlir, vergi, əmlak, gömrük vergisi istisnaları)

Əsas nəticələrin xülasəsi

- Ümumi makroiqtisadi vəziyyət çətin görünür
- Həm dövlət həm də özəl sektor baxımından yaşıl investisiyaların aşağı səviyyədə olması
- İri həcmli yaşıl investisiyalar üçün maliyyələ korporativ və maliyyə institutlarından gəlir, çox dəfə beynəlxalq donorlar tərəfindən dəstəklənir
- Problemlı kreditlərin yüksək səviyyəsi
- Kapital bazarı kifayət qədər inkişaf etmir

Müzakirə üçün suallar

- Azərbaycanda mövcud iqtisadi vəziyyət və maliyyə sektorunun inkişafı ölkədə yaşıl maliyyələşməsi necə dəstəkləyir və miqyasını genişləndirir / və ya məhdudlaşdırır?
- Maliyyə institutlarını və digər investorları yaşıl investisiyaları dəstəkləmək istiqamətində daha da aktiv inkişaf etdirmək üçün nə kimi siyasi və bazar maneələri mövcuddur və onlar necə aradan qaldırıla bilər?
- Maliyyə axınlarının yaşıl infrastruktura yönəldilməsinin inkişafı üçün siyasətçilərin, maliyyə institutlarının və layihə icraçılarının əlaqədar rolları və məsuliyyətləri nədən ibarət olmalıdır?